

Hr Jürgen Ligi
Rahandusministeerium
info@fin.ee

Teie 11.08.2025 nr 1.1-10.1/3250-1

Meie 14.08.2025 nr 11.1-1/25/1650-2

Arvamus riigieelarve seaduse muutmise seaduse kohta

Lugupeetud minister

Edastame Riigi Tugiteenuste Keskuse tagasiside ja ettepanekud Rahandusministeeriumi poolt 11.juulil 2025.a. (nr 1.1-10.1/3250-1) esitatud riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõule.

1. **Palume eelnõud täiendada erisättega, mille kohaselt ei kohaldata riigisiseste toetuste puhul riigivastutuse seaduse § 23 punktis 1 sätestatut.** Samaselt on see lahendatud ELÜPS-is ja vastav täiendus lisatakse ka ÜSS eelnõusse. Riigivastutuse seaduse § 23 punkt 1 kohaselt võib isik nõuda avaliku võimu kandjalt intressi alusetult saadud raha eest. Nimetatud erisuse sätestamise nt. ELÜPS-is tingis Riigikohtu 20. veebruari 2014. a otsus nr [3-3-1-81-13](#), kus leiti, et riigivastutuse seaduse § 23 punkt 1 võimaldab isikul lisaks riigivastutuse seaduse § 22 lõikes 1 sätestatule nõuda avaliku võimu kandjalt intressi alusetult saadud raha eest ning § 23 punktile 1 tuginemist ei välista intressi tasumise kohustust sätestava erisätte puudumine valdkondlikes õigusaktides – kui valdkondlikes õigusaktides erisäte puudub, tuleb lähtuda intressinõude esitamist võimaldavast üldregulatsioonist. Riigivastutuse seadus laieneb kõikidele avalik-õiguslikele suhetele, mille puhul valdkonna seadus ei sätesta eriregulatsiooni. Riik ei peaks aga intresse maksma kuivõrd tegemist on toetuse andmisega ning riigieelarves ei ole sellisteks täiendavateks intressideks, lisaks nt. väljamakstavale toetusele, rahalisi vahendeid ette nähtud.
2. **Palume muuta eelnõu punkti 53 (eelnõu § 55¹) seletuskirjas esitatud selgitust 4 lõigus järgmiselt:** „Seega ei kohusta RES § 55¹ lõikes 1 sisalduv volitusnorm kasutama toetuste menetlemiseks ühte andmekogu ega korraldama kõiki toetuse andmisi läbi selle registri. Täna sel päeval on kõige enam kasutatav struktuuritoetuste register, mis on loodud põhieesmärgis EL toetuste rakendamiseks kuid selle laialdasem kasutusele võtmine lisaks riigieelarvest pärinevate toetuste rakendamiseks nõuab täiendavaid suuri tehnilisi arendusi ja rahalist ressursi. Seetõttu ei ole hetkel võimalik kõiki riigieelarvest pärinevaid toetusi rakendada läbi struktuuritoetuste registri ning peab säilima võimalus täiendavate andmekogude loomiseks ja kasutamiseks.“.

3. **Tee ettepaneku eelnõu punktis 52 (§ 55) toodud projektipõhise toetuse tagasinõudmise aluseid ja sõnastust täiendada.** Toetuse tagasinõudmine iseenesest on juba kaalutusotsus, mistõttu tuleks antud §-is lisaks määratleda ka toetuse andmise otsuse kehtetuks tunnistamise aluseid (samaselt STSis ja ÜSS-is). Praktikas ei too kohustuste rikkumine või täitmata jätmine alati kaasa tagasinõuet küll aga võib esineda olukord, kus toetuse andjal tuleb teha osaline või täielik toetuse andmise otsuse kehtetuks tunnistamise otsus. Need alused üldjuhul kattuvad.

Seetõttu teeme ettepaneku eelnõu § 55 lg 3 sissejuhatav lause sõnastada järgmiselt: „*Riigisisese projektipõhise toetuse andja võib toetuse andmise otsuse osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistada ning lähtudes rikkumise raskusest, vajadusel toetuse osaliselt või täielikult tagasi nõuda juhul, kui toetuse kasutamisel selgub, et toetuse saaja: ...*“.

Palume eelnõu § 55 lg 3 toetuse tagasinõudmise aluste nimekirja täiendavalt lisada alusena: „5) toetuse saaja või tema seaduslik esindaja on toetuse taotlemisel või kasutamisel süüdi tunnistatud karistusseadustiku § 209, 209¹, 210, 372, 373, 379 või 384 alusel.“ Nii on riigieelarvest toetuste tagasinõudmise alused ühtlustatud EL toetusi reguleerivate õigusaktidega ning riigi finantshuvide kaitse tagatud senisest konkreetsemate alustega.

4. **Palume eelnõu § 55 täiendada lõigetega 10 ja 11 järgmises sõnastuses:**

„(10) Ebaseadusliku ja väärkasutatud riigiabi tagasinõudmise korral juhindutakse konkurentsiseaduse §-s 42 sätestatust, kui Euroopa Liidu õigusest ei tulene teisiti.“

„(11) Tagasimaksmisele kuuluva toetuse võib tasaarveldada sama projekti raames maksmisele kuuluva toetusega, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 10 nimetatud tagasinõude puhul.“

Selgitame, et ebaseadusliku ja väärkasutatud riigiabi korral tuleb ette näha erikord tavapärasest toetuse tagasinõudmisest, millele kohaldatakse KonkS § 42 sätestatut. Samamoodi on see reguleeritud ka muude EL toetuste riigisisiseses õigusruumis ning peab olema õigusselge lähenemine ka RES-is, sest riigiabi reeglid ei kohaldu üksnes EL toetuste puhul vaid ka RE kasutamise puhul.

Selgitame, et tagasimaksmisele kuuluva toetuse puhul tuleb seaduse tasemel tagada võimalus selline tagasinõue tasaarveldada projekti raames veel väljamaksmisele kuuluva toetusega, et vähendada toetuse andja halduskoormust ning eelnev on ka kooskõlas Riigikohtu halduskolleegiumi 10.06.2017 otsusega nr [3-3-1-67-16](#), p 12. Nii on see reguleeritud ka EL toetuste tagasinõudmisel.

5. **Palume sõnastada ümber eelnõu § 55 lg 6 järgmiselt:** „*Otsuse riigisisese projektipõhise toetuse tagasinõudmise kohta võib teha projekti viimase väljamakse tegemise päevast arvates nelja aasta jooksul, kui seadus ei sätesta teisiti.*“

Selgitame, et toetuse tagasinõudmise otsuse tegemise tähtaeg peaks RTK kogemusel hakkama kindlasti kulgema kas projekti elluviimise perioodi lõppemisest arvates või projektis viimase väljamakse tegemisest arvates, mitte aga toetuse andmise päevast. Arvestades asjaolu, et riigisiseste projektide keskmine elluviimise periood on 3 aastat, mida on võimalik pikendada sõltuvalt toetuse saamise tingimustest 6 kuud või 1 aasta, siis toob eelkirjeldatud sõnastuses säte kaasa pikematel projektidel toetuse tagasinõudmise automaatse välistamise või motiveerib toetuse saajaid tagasinõude välistamise eesmärgil projektide läbiviimisega venitamist. Lisaks võib tagasinõuete tegemine muutuda ajalisel

mõttes keeruliseks ka rakendusüksustele, kui nad tuvastavad rikkumised liiga hilises projekti etapis. See redutseeriks riigi eelarve finantshuvide kaitse võimalusi.

6. **Juhime tähelepanu, et eelnõu punktis 53** (§ 55¹ lõikes 4 punktis 2) on sotsiaal-majanduslik seisund käsitletud kui füüsilisest isikust taotleja eriliiki isikuandmetena. Isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) art. 9 lg 1 kohaselt ei käsitleta sotsiaal-majanduslikku seisundi kohta käivaid andmeid eriliigiliste isikuandmetena. Sotsiaal-majanduslikku seisundi kui kategooria andmeid võib ettepanekuna tõsta eraldi lõike 4 üheks täiendavaks alapunktiks.
7. **Juhime tähelepanu, et eelnõu seletuskirjas on § 55¹ lõige 1** kohta mitmes kohas kasutatud mõistet "struktuuritoetuste register" kuid õige oleks "**struktuuritoetuse register**". See tuleks läbivalt parandada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Pärt-Eo Rannap
peadirektor

Marek Kübarsepp 5917 9099
marek.kubarsepp@rtk.ee